

UN AN CU MITROPOLITUL IOAN

Preot conf. dr. Nicolae Morar

Abstract: It has been a year since Holy Reverend Ioan has been installed as Leader of the Orthodox Church of Banat.

Within the clerical environment, Holy Reverend Ioan is perceived in an excellent manner as he is construed as a soul well focused on daily realities and focused on institutionally traditional Christian values, interested in promoting the evangel ideal and reassertion of patristic feelings.

During this time, His Holiness has been involved in raising the level of theological education in Timișoara by participating in numerous symposiums and conferences; he has proved to be a fine curator and project manager for new projects in the area of social care, having visited all churches in the process of construction and all social dwellings of the Church.

Keywords: Metropolitan, visits, theology, conferences, social care.

Scriam în urmă cu un an că vom avea un Mitropolit și nu unul oarecare¹. Știam atunci că, în mediul clerical, Înaltul Ioan se bucură de o percepție excelentă, fiind receptat drept un spirit aplicat asupra realității cotidiene și centrat în jurul valorilor creștine instituțional-tradiționale. Și mai știam că vine la noi un Prelat interesat de promovarea cuvântului evanghelic și de reafirmarea trăirii patristice, într-un timp dominat de agresivitatea deabusolată a modernității noastre reflexive.

Iar pentru a înțelege mai bine cine este noul nostru Ierarh, am iscodit, cu atenție sporită, întronizarea de la Miercurea Ciuc a noului Episcop de Covasna, Preasfințitul Părinte Andrei Făgărășanul (15 februarie 2015). Ce am constatat în urma vizionării ceremoniei de la Miercurea Ciuc?

Am descoperit atunci o conștiința publică așezată în matricea credinței și evlaviei strămoșești, sute de credincioși rugându-se, împreună cu noul Arhiepiscop, în Catedrala Episcopală, iar alte mii, în ciuda cumplitului ger harghitan, prosternându-se Domnului în zăpada înghețată de afară! Cu alte cuvinte, am remarcat un popor al lui Dumnezeu viu, adică implicat în spiritul Bisericii lui Hristos

¹ N. Morar, *Banatul are un nou Mitropolit*, în „Învierea”, nr. 30/2015, p. 16.

Domnul. Și atunci ne-am zis: *Ce denotă toate acestea?* Iar răspunsul nu putea fi decât acela că, în Episcopia Covasnei, Chiriarhul tocmai plecat de acolo a făcut un real apostolat; a făcut, vegheat fiind de Duhul Sfânt, misiune, adică S-a făcut „tuturor toate”, vorba Sfântului Apostol Pavel (*I Corinteni, 9, 22*). Drept răsplată, Biserica din munți L-a așezat în inima ei, în memoria sa duhovnicească, în acel tezaur în care depozitarii sunt Sfântul Duh, slujitorul Domnului și omul credincios.

Mutându-ne în prezent, afirmăm cu obiectivitate că avem în mijlocul nostru un Prelat racordat la gândul, vrerile și faptele Domnului, un nevoitor spre ținuta „bărbatului desăvârșit”, spre vârsta „deplinătății lui Hristos” (*Efesenii, 4, 13*).

Așa se face că, după sosirea Înaltpreasfinției Sale la Timișoara, s-a produs un reviriment la nivelul mentalității eclesiale eparhiale și nu numai. Iar normativul după care se ghidează toate structurile subordonate Chiriarhului este *cumințenia*, virtute de altfel imperios necesară celor dornici de a învăța cum se cuvine să ne poziționăm și să vorbim, în mediul veșniciei noastre, cu Dumnezeu.

Cât despre legătura sa cu credincioșii, e edificatoarea propria-i mărturisire făcută unui ziarist: „...Înaltul Nicolae a păstorit aceste meleaguri timp de 52 de ani, ajunsese o adevărată legendă. Ca să vedeți cum s-a stabilit relația dintre mine și foștii săi enoriași, care a avut loc pe nesimțite, rapid și profund, am să vă dau exemplul unei recente duminici la Catedrală, unde am ținut o predică de aproape o oră și unde cineva a avut curiozitatea ciudată să măsoare în cât timp ies eu din sfântul lăcaș, de la altar, până la ușă. Mi-a spus după câteva zile: drumul acela de câteva zeci de metri a durat 40 de minute! «Întârzierea» a constat din strângerea mâinilor, din punerea pe pieptul meu a capetelor celor care plângeau, din mângâierea celor îngenuncheați, din atingerea celor care doreau să-mi sărute mâna. Într-un cuvânt, din relația călduroasă dintre vlădică și credincioșii săi. Acestea sunt pentru mine semne că cei ce-L iubesc pe Dumnezeu m-au așteptat și, chiar dacă seamănă puțin a mândrie, unii dintre ei mi-au spus că m-au așteptat de 25 de ani... Deși nu mai vizitasem Timișoara de 40 de ani, de când am fost militar, acești oameni mă știau și mă așteptau. De aceea și cărțile mele sunt căutate. Mi-a apărut recent un volum intitulat «Pe cărarea raiului», o culegere de dialoguri duhovnicești, și editura m-a înștiințat că a ajuns la ediția a treia. Iată: am fost un propovăduitor și un administrator al credinței îngemănate cu tricolorul, iar astăzi sunt un duhovnic, un predicator al cuvântului lui Dumnezeu, într-un loc cu sete de credință. Vreau să țin lumina credinței sus, după cum m-a ajutat Dumnezeu să izbândesc toată viața”². Iar noi nu putem să facem altceva decât să confirmăm aceste ziceri...

² I. L. Popescu, *ÎPS IOAN SELEJAN – „În fiecare sat, în fiecare localitate din Harghita și Covasna, am lăsat un tricolor românesc”*, în „Formula AS”, nr. 1154/2015 <http://www.formula-as.ro/2015/1154/spectator-38/>

Mai arătam, în articolul citat la începutul acestor rânduri, că „mediul cultural metropolitan și învățământul teologic, potrivit diferitelor niveluri de exprimare”, așteptau proiecte de durată, capabile să genereze cote înalte de cunoaștere, credință și evlavie³. Și nădejdea noastră se împlinește pe zi ce trece.

La 15 ianuarie 2015, s-a derulat un prim moment cultural de acest fel. Înaltpreasfinția Sa, Părintele Ioan, a fost invitat de Academia Română la „Ziua Culturii Naționale”, sărbătorite la Timișoara. În fața publicului prezent, Ierarhul bănățean a prezentat comunicarea: „Cultura – Candela neamului”. Filtrând mesajul, din conținutul lui se detașează o remarcă profundă: „Identitatea națională se păstrează prin cultură”. Dar iată câteva dintre glosele Părintelui Mitropolit: „Astăzi, cultura română este supusă efectului globalizării și, în loc să fie în progres, mai mult asimilează curente și idei din exterior. Am putea afirma că avem de-a face cu o agresiune culturală externă care, nu întotdeauna, este și de calitate și nu promovează idei de o înaltă ținută morală. (...) Dacă nu vom reactiva izvoarele culturii românești, riscăm să devenim doar o populație care trăiește într-o regiune din sud-estul Europei. Marile bătălii nu s-au dat pe câmpurile de luptă, ci în conștiința unui om și a unei națiuni. (...) Cultura română nu este un adaos la cultura universală, ci este parte integrantă, păstrând în ea marile adevăruri: de unde am venit și spre ce spații siderale ne îndreptăm. (...) Toți cei ce astăzi suntem chemați la lucrarea minții neamului, avem sacra datorie de a face tot ce ne stă în putință ca o picătură din sudoarea minții noastre s-o punem în candela culturii, ca aceasta să rămână întru dăinuirea neamului nostru românesc”⁴.

Și tot în crugul anului 2015 a conferențiat în fața studenților teologi și a unei impresionante asistențe, cu ocazia sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi, despre viziunea celor trei mari Dascăli ai creștinătății referitoare la misiunea Bisericii în lume. Iar în vara anului trecut (∧ mai ∨ ∙ ∘) a cuvântat, la invitația Academiei Române, în cadrul simpozionului: „Academicienii bănățeni (I)” despre „IPS Mitropolitul Dr. Nicolae Corneanu, cărturarul umanist, membru de onoare al Academiei Române”. Iată un scurt pasaj din textul Înaltpreasfinției Sale: „Fiind iubitor de carte, om de școală și cercetător pasionat al spiritualității creștine încă din tinerețe, mitropolitul Nicolae a acordat atenție specială pregătirii viitorilor slujitori ai altarului în Seminarul Teologic din Caransebeș și la Institutul Teologic universitar din Sibiu, iar după 1990 la Facultatea de Teologie și la secția de Teologie din cadrul Liceului pedagogic din Timișoara, înființarea celor două datorându-se și ostenețelor sale. (...) Ar fi, de asemenea, foarte multe ips-ioan-selejan-in-fiecare-sat-in-fiecare-localitate-din-harghita-si-covasna-am-lasat-un-tricolor-romanes-18807

³ N. Morar, Banatul...

⁴ † Ioan, Mitropolitul Banatului, Cultura – Candela neamului, în „Altarul Banatului”, nr. 1-3/2015, p. 13-15.

de spus despre lăcașurile de cult ridicate, renovate, binecuvântate, târnosite (sfințite cu moaște), despre celelalte așezăminte bisericești, școlare, social-filantropice, eparhiale și mănăstirești ctitorite sub înțeleapta și părinteasca sa arhipăstorire, dar mai ales despre dragostea și dăruirea arătată față de credincioșii care i-au solicitat ajutorul material, financiar și moral. Doar cei mai apropiați colaboratori ai regretatului mitropolit știu că acesta trimitea bani, prin mandat poștal, credincioșilor nevoiași din eparhie și din toată țara și atunci când epuiza salariul se împrumuta la «Casa de Ajutor a Clerului» pentru a putea săvârși pilduitoare fapte de filantropie creștină⁵.

La acestea adăugăm faptul că, odată cu instalarea Înaltpreasfințitului Ioan Selejan ca Mitropolit al Banatului, învățământul teologic local înregistrează un important reviriment. În mai puțin de un an, *Teologia* timișoreană a organizat manifestări cu o bună vizibilitate științifică. Astfel, între 24-25 aprilie 2015 s-a desfășurat simpozionul internațional: „Ontologie și Teologie”, iar între 15-16 mai a avut loc simpozionul național, cu genericul: „Dimensiunea pastoral-misionară în opera Sfântului Ioan Gură de Aur”. Acestea au fost urmate de un al treilea simpozion internațional (13-14 noiembrie 2015), consacrat celor „Două decenii de învățământ teologic universitar la Timișoara,” toate manifestările desfășurându-se cu binecuvântarea, participarea și moderarea dezbaterilor de către Părintele Mitropolit Ioan⁶.

Mai avem în Arhiereul nostru un priceput restaurator, dar și un constructor de proiecte. Iar cum Mitropolia Banatului e o platformă generoasă în acest sens, de la venirea Sa la Timișoara au fost vizitate și revizitate toate bisericile aflate în proces de construcție și restaurare, precum și așezămintele sociale, prinse în caruselul finalizării constructive. Pe lângă faptul că îmbărbătează preoții și credincioșii din parohiile cu șantiere în lucru, acordă și o susținere financiară considerabilă acestor proiecte eclesiale. La aceste remarci adăugăm că, în cursul anului 2015, la intervenția Înaltpreasfințitului Ioan, specializării de Teologie Ortodoxă i-a fost alocat un imobil pentru desfășurarea în condiții optime a procesului didactic, clădire ce se află în plin proces de amenajare și dotare cu logistica aferentă studiilor teologice.

Și mai avem, în Părintele Ioan, o conștiință vigilentă și implicată în eradicarea întristărilor, deznădejdilor, spaimelor, dramelor și, mai ales, tragediilor lumii noastre, atinsă de stihialitate. Astfel, într-o clădire destinată serviciilor medicale și abandonată de mai mulți ani, situată pe *Calea Torontalului* din Timișoara, în

⁵ Idem, *IPS Mitropolitul Dr. Nicolae Corneanu, cărturarul umanist, membru de onoare al Academiei Române*, în „Altarul Banatului”, nr. 7-9/2015, p. 8-9.

⁶ <http://mitropolia-banatului.ro/simpozion-international-de-teologie-la-timisoara/http://mitropolia-banatului.ro/simpozion-national-de-teologie-in-arhiepiscopia-timisoarei/http://mitropolia-banatului.ro/simpozion-aniversar-dedicat-invatomantului-teologic-timisoarean/>

urma demersurilor Sale urmează să se construiască „Institutul Regional de Oncologie”, banii fiind deja cuprinși în proiectul de buget pe acest an⁷.

Arhiepiscopul nostru nu a fost ferit de critici în anul care s-a scurs. Cu ocazia aniversării a 165 de ani de la înființarea „Camerei de Comerț Industrie și Agricultură Timiș” (CCIAT), 25 de ani de la reluarea activității și 10 ani de la deschiderea „Centrului Regional de Afaceri Timișoara” (CRAFT) (6 martie 2015), Înaltpreasfinția Sa a participat, în calitate de invitat, la evenimentul omagial. Totodată, a rostit o alegorie, vorbind despre „predictibilitate minimă internă” și despre „predictibilitatea externă” în mediul de afaceri, îndemnând întreprinzătorii la o atitudine etică, în care să primeze respectul față de celălalt și nu calomnia sau, și mai grav, denunțul. Cheia evanghelică: „cine are urechi de auzit să audă” (*Matei, 13, 9*) a fost ignorată de mulți dintre „hermeneuții” alocuțiunii, iar de aici și până la degingolada semiotică ce a urmat nu a fost decât un pas...⁸

La fel s-a întâmplat când Mitropolitul nostru a descins în localitatea Lunga din județul Timiș (22 septembrie 2015), pentru a vizita taberele pentru refugiați, fapt ce a scandalizat o parte a opiniei publice, care a interpretat gestul fie ca o formă de promovare a propriei imagini, fie ca o necunoaștere „de facto” a consecințelor economice, sociale, spirituale și ideologice pe care le implică o astfel de situație. Sugestive rămân însă vorbele Chiriarhului: „Vrem să dăm un mesaj locuitorilor din zonele acestor campusuri de primire a lor «(de la Moravița și Lunga, n.r.)», să-i liniștim că acești oameni care vor veni nu vor locui cu miile în satul lor, ci sunt în tranzit și să putem fi de folos la miez de noapte. Pentru că, pe lângă bărbați puternici, vor fi și biete femei, mame cu copii, iar la miezul nopții e mai greu ca autoritățile să aibă un ceai și o bucată de pâine. Și atunci, am vorbit cu preoții din anumite localități să tragă clopotul și să adune sfânta biserică și toată lumea să meargă să ajute, să dăm dovadă de oameni civilizați, de oameni care ajută pe cineva, pentru că totul va dura zile, nu ani”⁹. Sau: „Majoritatea imigranților sunt tineri, care și-au lăsat părinții înlăcrimați în țările lor. Suntem la limitele dintre dramă și tragedie. Ar trebui să facem tot ce este posibil ca Mării Mediterane să nu cumva să i se spună

⁷ L. Iedu, Ce personaj surpriză se află în spatele viitorului Institut Oncologic de pe Calea Torontalului din Timișoara? Ne dă cea mai buna veste, în „Opinia Timișoarei”, 12 noiembrie, 2015 <http://www.opiniatimisoarei.ro/ce-personaj-surpriza-se-afla-in-spatele-viitorului-institut-oncologic-de-pe-calea-torontalului-din-timisoara-ne-da-cea-mai-buna-veste/12/11/2015> Idem, A fost bătut în cuie! Cum va arăta noul Spital Regional de Oncologie de la Timișoara? în „Opinia Timișoarei”, 30 septembrie, 2015 <http://www.opiniatimisoarei.ro/a-fost-batut-in-cuie-cum-va-arata-noul-spital-regional-de-oncologie-de-la-timisoara/30/09/2015>

⁸ D. Dancea, IPS Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului, s-a pus cu crucea pe DNA. Spovedania de tip denunț și mesajul halucinant al Preasfințitului către oamenii de afaceri http://adevarul.ro/locale/timisoara/ips-ioan-selejan-mitropolitul-banatului-s-a-pus-crucea-dna-spovedania-tip-denunt-mesajul-halucinant-preasfintitului-oamenii-afaceri-1_54fc9a73448e03c0fd5c085d/index.html

⁹ G. Stanciu, Mitropolitul Banatului, în taberele pregătite pentru refugiați, în Press Alert, 22 septembrie, 2015 <http://www.pressalert.ro/2015/09/mitropolitul-banatului-taberele-pregatite-pentru-refugiati-vezi-care-este-principalul-motiv/>

sicriul dintre Africa și Europa. Ar trebui să ne punem în situația acestor refugiați și cred că atunci îi vom judeca altfel”¹⁰

Și tot în această notă critică a fost desimbolizată Predica de Crăciun (20150) a Părintelui Mitropolit¹¹, care a vorbit credincioșilor din Catedrala Mitropolitană despre „codul familiei din Sfânta Scriptură”, unde se arată explicit că „...Cel ce i-a făcut de la început i-a făcut bărbat și femeie” și că „pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup” (*Matei, 19, 4-5*). Iar precizarea Prelatului vine pe fondul proiectului inițiat de „Coaliția pentru Familie”, care solicită, în mod firesc de altfel, ca în legea fundamentală a Statului, Căsătoria să fie definită în termeni creștini: ca uniunea dintre un bărbat și o femeie, dat fiind faptul că tot mai multe state europene recunosc familiile formate din persoane de același sex.

Schimbând registrul ideatic, subliniem că ceea ce ne încântă în mod deosebit e faptul că la Catedrala noastră mitropolitană, ca de altfel și în celelalte biserici din Eparhie, se slujește cu evlavie și bucurie. Se cântă melodios și cu sensibilitate. Se predică cu emoție, cu patos, dar, mai ales, cu mult har – a se urmări, cu atenție sporită, privirea credincioșilor, pe chipurile cărora strălucește mulțumirea oricărui suflet „hrănit” din darurile Duhului Sfânt.

Știm că Înaltpreasfințitul Ioan s-a perindat prin multe locuri și a întâlnit forme variate ale cântării bisericești (psaltice): în Regat, în Țara Sfântă, în Eparhia din Munți, locul arhipăstoririi de odinioară. Peste tot pe unde a fost s-a adaptat melosului eclesial local, așa cum de altfel o face și de când a sosit la Timișoara. Iar dovada concludentă e prezența Înaltpreasfinției Sale la strana Catedralei Mitropolitane și a bisericilor de enorie din Eparhie, unde alături de cântăreții sau cântărețul bisericesc aduce preamărire Domnului în melosul bisericesc bănățean. De fapt, Mitropolitul Ioan nu face altceva decât să continue tradiția predecesorului Său, Nicolae Ierarhul, care în perioada arhipăstoririi Sale, cunoscând dificultatea cu care se confruntă bisericile din Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului privind muzica de străină, a sugerat preoților să introducă glasul 8 ca suport pentru cântarea de la vecernii și utrenii din întregul an bisericesc. De altfel, la Catedrala din Timișoara, ani la rând, stihirile, stihoavnele, troparele, condacele, antifoanele, catavasiile și laudele au fost cântate doar pe glasul 8.

În sfârșit, apreciem iscusita atitudine a Chiriarhului față de disputa ivită pe seama termenilor „slavă” și „mărire” între clericii Eparhiei, utilizând ambele

¹⁰ E. Ene, Ipoteză șoc a mitropolitului Banatului. Cum putea preveni ca Marea Mediterană să se transforme în sicriu pentru refugiați, în „Banatul Meu”, 16 octombrie, 2015 <http://www.banatulmeu.ro/ipoteza-soc-a-mitropolitului-banatului-cum-putea-preveni-ca-marea-mediterana-sa-se-transforme-in-sicriu-pentru-refugiati/>

¹¹ * * *, Propunere halucinantă făcută chiar la slujba de Crăciun. Mitropolitul Banatului cere schimbarea Constituției <http://www.antena3.ro/actualitate/biserica-planuiește-sa-schimbe-constituția-331751.html>

lexeme, cu aceeași dezinvoltură. Și e firesc să fie așa, mai ales că înaintașii noștri s-au luptat – termenul nu este exagerat – pentru a cruța și curăța graiul nostru (românesc) de imixțiuni lingvistice străine veacuri la rând. Prin urmare, de ce să preferăm cuvântul „slavă” în detrimentul noțiunii „mărire”? „Mărire” e un derivat de la adjectivul „mare”, care, potrivit filologilor români consacrați, e... de origine dacă!¹² Iar *Antifoanele I și II*, de la Sfânta Liturghie, ca de altfel și alte texte liturgice, vin și susțin pe deplin o astfel de pledoarie...

Dincolo de toate aceste opinii, considerăm potrivit să încheiem aceste rânduri cu minunata invocație liturgică: „Întâi pomenește, Doamne, pe Înaltpreasfințitul Părintele nostru Ioan, pe care-L dăruiește sfintelor Tale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău”!

¹² G. Mihăilă, *Dicționar al limbii române vechi (sfârșitul sec. X – începutul sec. XVI.)* Ed. Enciclopedică Română, București 1974, p. 119; autorul citează pe renumitul specialist bulgar D. Decev. Susținerea (din *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, coord. M. Sala, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1988, p. 31) că „mare” este de origine latinească, nu se confirmă, deoarece lat. *mas, maris* semnifică doar: „bărbătesc”, „curajos”. Apud V. Muntean, *Propuneri urmărind perfecționarea ediției din 2012 a liturghierului românesc*, în *Analele Universității de Vest. Seria Teologie*, nr. 18/2012, p. 17-26.